

31 Eläkelvelvoitteet

Eläkelvelvoitteet

Sammolla on etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä vahinkovakuutustoiminnassa Ruotsissa ja Norjassa.

Konsernilla on lakisääteisten eläkevakuutusten lisäksi etuus pohjaisia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä ja sisältyvät Mandatum Lifen vastuuvulkaan. Vakuutusten määrä on vähäinen eikä niillä ole olennaista merkitystä konsernin tulokseen tai omaan pääomaan.

Vahinkovakuutustoiminnan eläkelvelvoitteet

Milj. e	2014	2013
Eläkelvelvoitteen arvioitu laskennallinen nykyarvo, ml. sosiaalikulutukset	664	580
Eläkesijoitusten käypä arvo	399	385
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkelvelvoite	265	195

1.1.2008 lähtien Ruotsin pääasiallinen etuus pohjainen eläkeohjelma on ollut suljettuna vuonna 1972 tai myöhemmin syntyneille uusille työntekijöille. Vastaava norjalainen eläkeohjelma on puolestaan ollut suljettuna 1.1.2007 alkaen kaikille uusille työntekijöille iästä riippumatta. Ko. eläke-etuudet koskevat Ruotsin vanhuus- ja leskeneläkettä sekä Norjan vanhuus-, lesken- ja sairaseläkettä. Yhteistä kaikille näille ohjelmille on, että etuuden piiriin kuuluvat työntekijät ja lesket ovat oikeutettuja takuueläkkeeseen, jonka määrä riippuu työntekijän palvelusajasta sekä eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta eläkkeelle siirtymishetkellä. Mittavin etuus koskee vanhuuseläkettä, millä tarkoitetaan sekä väliaikaista vanhuuseläkettä ennen ennakoitua eläkkeelle siirtymistä sekä elinaikaista eläkettä, jota maksetaan ennakoitun eläkkeelle siirtymisajan jälkeen.

Ennenaikaista eläkettä voi normaalitapauksessa saada 62-vuotiaana Ruotsissa ja 65-vuotiaana Norjassa. Ruotsissa ennenaikainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 65 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia vuonna 1955 tai aikaisemmin syntyneitä työntekijöitä, jotka ovat vuonna 2006 solmitun vakuutussektorin kollektiivisopimuksen piirissä. Norjassa ennenaikainen eläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia lfin palveluksessa vuonna 2013 olevia työntekijöitä, jotka ovat syntyneet vuonna 1957 tai aikaisemmin.

Elinikäiseen eläkkeeseen liittyvä ennakoitu eläkkeelle siirtymisikä on 65 vuotta Ruotsissa ja 67 vuotta Norjassa. Ruotsissa elinaikainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 10 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta välillä 0 ja 7,5 ansiotuloperusmäärästä, 65 %:ia palkasta välillä 7,5 ja 20 ansiotuloperusmäärästä sekä 32,5 %:ia välillä 20 ja 30 ansiotuloperusmäärästä. Norjassa elinikäinen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta 12 ansiotuloperusmäärään asti, yhteenlaskettuna arvioitun lakisääteisen vanhuuseläkkeen kanssa. Vapaakirje- ja eläkemaksuissa ruotsalaisissa ohjelmissa huomioidaan normaalisti muutokset kuluttajahintaindekseissä. Mitään sopimusta ei kuitenkaan ole takaamassa etuuksien arvoa, joten maksettavat eläke-etuudet voivat näin joko nousta tai laskea. Norjalaisissa eläkemaksuissa huomioidaan nousut kuluttajahintaindekseissä 80-100-prosenttisesti.

Eläkkeet rahoitetaan ensisijaisesti vakuutuksilla, joissa vakuutusenantajat määräävät vakuutusmaksun suuruuden ja maksavat eläke-etuudet. lfin velvoitteet täytetään pääosin vakuutusmaksujen suorittamisella. Mikäli eläkemaksuihin tarkoitetut varat eivät olisikaan riittävät kattamaan taattuja eläke-etuuksia, lf voi joutua maksamaan lisävakuutusmaksuja tai takaamaan eläkelvelvoitteet jollain muulla tavalla. Vakuutettujen eläkeohjelmien lisäksi Norjassa on myös rahastoimattomia eläkeohjelmia, joissa lf on vastuussa juoksevista maksuista.

Jotta vakuutetut eläke-etuudet saadaan katettua, hallitaan vastaavaa pääomaa osana vakuutusenantajan sijoitussalkkua. Sijoitusomaisuuden ominaispiirteet analysoidaan suhteessa velvoitteiden ominaispiirteisiin. Tästä prosessista käytetään nimeä Asset Liability Management. Uudet ja olemassa olevat omaisuuskategoriat arvioidaan tasaisin väliajoin, jotta omaisuussalkut voidaan hajauttaa ennakoitun riskikorjatun tuoton optimoimiseksi. Mahdollinen ylijäämä, joka syntyy omaisuudenhoidosta, kertyy normaalisti lfille ja/tai vakuutetulle eikä mitään omaisuusarvon siirtoa tapahdu muulle vakuutusyhteisölle.

Vakuutusenantajat ja lf yhdessä ovat vastuussa eläkeohjelmien valvonnasta, mukaanlukien sijoituspäätökset ja lisäsuoritukset. Eläkeohjelmiin kohdistuu suurelta osin samanlaiset olennaiset riskit liittyen lopullisten etuuksien määrään, ohjelmien varoihin liittyviin sijoitusriskeihin sekä siihen, että diskonttauskoron valinta vaikuttaa niiden arvoon tilinpäätöksessä.

Eläkelvelvoitteet sekä verokaudelle lankeavat eläkekulut lasketaan vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti IAS 19 Eläkelvelvoitteet standardin mukaisesti. Eläkeoikeuksien odotetaan karttuvan tasaisesti työssäoloaikana. Eläkelvelvoitteen laskenta

perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin ja laskennassa huomioidaan oletukset kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta ja palkkakehityksestä. Nimellisarvoisena laskettu velka diskonttataan nykyarvoon markkinakorkoon perustuvalla korkokannalla, jossa on huomioitu eläkeveloitteiden duraatio. Diskonttoron määrittelyn pohjana käytetään vakuudellisia likvidejä kiinnitystodistuksia. Järjestelyihin kuuluvien varojen vähentämisen jälkeen kirjataan taseeseen nettovarot tai -velat.

Alla olevat taulukot sisältävät muutamia olennaisia oletuksia, eläkekulujen sekä omaisuus- ja velkaerien erittelyjä sekä herkkyysohjelmien, josta käy ilmi veloitteiden jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus näihin oletuksiin tilinpäätöshetkellä. Kirjanpitoarvoissa on mukana Ruotsin erityinen palkkavero (24,26 %) ja Norjan vastaava maksu (14,1 %).

Erittely eläkeveloitteen jakautumisesta maittain

	2014			2013		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Tuloslaskelmaan ja muihin laajan tulokseen eriin kirjattu määrä						
Tilikauden työsuorituksen perustuvat kulut	-5	-11	-16	-6	-10	-16
Takautuvaan työsuorituksen perustuvat kulut	-1	-	-1	-0	-	-0
Nettoeläkeveloitteen korkokulu	-1	-6	-7	-2	-5	-7
Yhteensä tuloslaskelmalla	-7	-17	-24	-7	-15	-22
Nettoeläkeveloitteen uudelleenarvostus ennen veroja	-34	-71	-105	19	-40	-21
Yhteensä laajassa tuloslaskelmassa	-40	-88	-129	12	-55	-43

Taseeseen kirjattu määrä

Eläkeveloitteen laskennallinen nykyarvo ilman sosiaalikulun kuluja	194	470	664	154	426	580
Eläkesijoitusten käypä arvo	140	259	399	124	261	385
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkeveloite	55	211	265	30	165	195

Sijoitusomaisuusjakauma	2014		2013	
	Ruotsi	Norja	Ruotsi	Norja
Rahamarkkinavälineet, taso 1	40 %	52 %	34 %	49 %
Rahamarkkinavälineet, taso 2	1 %	13 %	3 %	12 %
Osakkeet, taso 1	28 %	9 %	31 %	8 %
Osakkeet, taso 3	8 %	3 %	0 %	3 %
Kiinteistöt, taso 3	10 %	9 %	10 %	11 %
Muut, taso 1	3 %	10 %	11 %	13 %
Muut, taso 2	6 %	4 %	0 %	1 %
Muut, taso 3	4 %	0 %	11 %	3 %

Laskettaessa etuusperusteisten eläkejärjestelyiden veloitteita Ruotsissa ja Norjassa on käytetty seuraavia vakuutusmatemaattisia oletuksia:

	Ruotsi	Ruotsi	Norja	Norja
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
Diskonttauskorko	2,75 %	4,00 %	2,75 %	4,00 %
Palkkakehitys	2,75 %	3,00 %	3,50 %	3,75 %
Hintainflaatio	1,75 %	2,00 %	2,00 %	2,25 %
Kuolevuustaulukko	FFFS 2007:31 +1 vuosi	FFFS 2007:31 +1 vuosi	FFFS 2007:31	FFFS 2007:31
Eläkeveloitteiden keskimääräinen duraatio	22 vuotta	20 vuotta	17 vuotta	16 vuotta
Odotetut kontribuutiot eläkejärjestelmään vuonna 2014 ja 2015	8	9	15	15

Herkkyyshanalyysi jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutuksesta	2014			2013		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Diskonttokorko, +0,5 %	-23	-40	-63	-17	-34	-51
Diskonttokorko, -0,5 %	27	45	71	20	38	58
Palkkakehitys, +0,25 %	8	8	16	6	7	13
Palkkakehitys, -0,25 %	-7	-8	-15	-5	-7	-12
Odotettu elinikä, + 1 vuosi	7	15	22	5	13	18

Milj. e	2014			2013		
	Rahastoitu	Rahastoi- maton	Yhteensä	Rahastoitu	Rahastoi- maton	Yhteensä
Erittely eläkeveloitteen jakautumisesta						
Eläkeveloitteen laskennallinen nykyarvo ilman sosiaalikulunnuksia	620	44	664	532	490	1 022
Eläkesijoitusten käypä arvo	399	-	399	385	-	385

Erittely taseeseen kirjatun nettovelvoitteen muutoksesta

Milj. e	2014	2013
Eläkeveloitteet		
Tilikauden alussa	580	595
Tilikauden aikana ansaitut	16	16
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	1	0
Korkokulut	23	21
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, taloudelliset olettamukset	123	-22
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, demografiset olettamukset	-	67
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, kokemukseen perustuvat oikaisut	-3	-15
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-48	-57
Maksetut eläkkeet ja sosiaalikulut	-27	-26
Etuuspohjaiset eläkeveloitteet 31.12.	664	580
Eläkesijoitukset		
Tilikauden alussa	385	392
Korkotuotto	15	15
Ero todellisen tuoton ja lasketun korkotuoton välillä	15	8
Maksut	29	24
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-29	-38
Maksetut eläkkeet	-17	-16
Eläkesijoitukset 31.12.	399	385

Muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet

Konsernissa on muita lyhytaikaisia henkilöstön palkitsemisjärjestelmiä, joiden ehdot vaihtelevat maa-, liiketoiminta-alue tai yhtiökohtaisesti. Palkkiot kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta ne syntyvät. Arvio konsernissa vuodelta 2014 maksettavista tulospalkkioista sosiaalikuluneen on 66 milj. euroa.